

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref
2000/2899 ME/ME1 TMB:elt

Vår ref

Dato
21. november 2003

HØRING PÅ UTKAST TIL ENDRINGER I FORSKRIFT TIL LOV 14. DESEMBER 1956 NR 4 OM AVGIFT PÅ OFFENTLIG FREMFØRING AV UTØVENDE KUNSTNERES PRESTASJONER M.V.

Det vises til Deres høringsutkast av 30. september 2003.

Forslaget om ikrafttredelse av avgift for annen offentlig fremføring av ikke-vernede lydopptak kan ikke gjennomføres på det nåværende tidspunkt. Hensynet til Fond for utøvende kunstnere (FFUK) er allerede ivarettatt ved at kringkastingsavgiften viderefører virksomheten. Gramo ber om utsettelse fordi arbeidet med innføring vederlagsretten på området ikke har kommet langt nok. Samtidig erfarer Gramo at avgiften virker negativt inn på vederlaget. Norge er gjennom EØS-avtalen forpliktet til å ha en vederlagsrett til utøvere og produsenter. Gramo må derfor få noe mer tid til å vurdere konsekvensene samt prøve å lege påførte skader, før en avgiftsordning kan utvides ytterligere.

1) Målsettingen om videreføring av aktiviteten til FFUK er oppnådd

FFUK har for avgiftsåret 2002 mottatt avgift fra kringkastingsområdet på kr 19,9 mill. Forventet etterfakturerings vil utgjøre kr 6,7 mill. Totalt avgift for 2002 vil bli kr 26,6 mill, hvilket overstiger inntektene fra offentlig fremføring i år 2000 (ca kr 20 mill). Målsettingen om å opprettholde FFUK er dermed allerede oppnådd. Ellers kan det legges til at Kanal 4 går på luften i 2004, hvilket bør kunne øke totale inntekter til FFUK til over kr 30 mill.

2) Gramos arbeidet med innføring vederlagsretten har ikke kommet langt nok til at avgiftsforslaget kan gjennomføres på det nåværende tidspunkt

Hovederfaringen så langt er at en vederlagshjemmel alene ikke gjør noen innkrevingsjobb. Musikkbrukerne har allerede tilgang på innspilt musikk. Den praktiske forhandlings- og innkrevings situasjonen må derfor ikke forveksles med en vanlig kjøp-salg situasjon. Forvaltningen av en vederlagsrett og ikke enerett, innebærer dessuten at Gramo mangler nyttige virkemidler i sitt innkrevingsarbeid. Informasjonsarbeid om rettigheten blir desto viktigere. Ikke overraskende har mange musikkbrukere reagert kraftig mot vederlagsretten.

I kongelig resolusjon av 2. oktober 2001 forutsettes at avgiften først kan innføres når forhandlingene mellom musikkbrukerne og Gramo ”er kommet langt nok til at det foreligger

nødvendige forutsetninger for departementet til å gi forskrifter om avgiftsnivået". Departementet forutsetter at det på områder hvor Gramo ikke har kommet til forhandlingsenighet vil foreligge nemndvedtak innen 1. januar 2004.

På fire fremføringsområder har Gramo oppnådd forhandlingsenighet med brukergruppen. Disse utgjør ca 6 % av forventet vederlagsinntekt fra annen offentlig fremføring i 2003. Gramo forbereder nemndsaker på brukerområdene kundelokaler, serveringssteder, musikk-kafé/diskotek og overnatting. Majoriteten av brukere og vederlagsinntekter kommer derfra. Muntlige nemndforhandlinger skal avholdes i januar 2004. Nemndvedtak vil foreligge en stund inn i 2004. I motsetning til hva departementet forutsetter har Gramo da ikke kommet langt nok til at høringsforslaget kan gjennomføres ved årsskiftet.

Uten å gå i detalj om verserende nemndsaker må også kort presiseres at nemnden skal fastsette vedtak under gitte forutsetninger. Vederlagets størrelse utgjør en side av saken. Viktigere nå er nemndens premisser for vedtaket. For Gramo er det avgjørende å få aksept for noen prinsipper. Et prinsipp er at musikkbrukerne på området ikke selv skal beregne andelen vernede/ikke-vernede opptak. I verste fall blir nemndutfallet at Gramo må revidere alle sine avtaler og inngå samtlige på nytt. Etter at vedtaket foreligger må Gramo uansett gis tid og anledning til å implementere dette. Hvis musikkbrukere ikke vil inngå vederlagsavtale under nemndens vedtatte forutsetninger vil det måtte bli ekstrarunder i nemnden for å befeste nye vederlagsnivåer relatert til andre spesifikke forutsetninger.

Nå er det eneste interessante å bygge et fundament for videre gjennomføring av vederlagsretten. Gramo må få oversikt over de regler, prinsipper og vederlagsnivåer som gjelder for vederlagsretten. Deretter kan Gramo danne seg et bilde av vederlagsrettens reelle kostnader, bemanningsbehov, behov for IT-verktøy, effektiv kommunikasjonsstrategi m.v. Et moment er at hvis nemndvedtaket kompliserer vederlagsforvaltningen så kan dette komplisere og fordyre avgiftsinnkrevingen. Før nødvendig kunnskap om vederlagsretten er på plass er det vanskelig uttale noe om hvordan koblingen vederlag / avgift kan gjennomføres i praksis.

3) Stortingets forutsetning om at avgiften ikke skal gå ut over vederlaget

Samme metode og beregningsformel som for kringkastingsavgiften er foreslått gjort gjeldende for annen offentlig fremføring. Et samarbeidsutvalg som er opprettet i henhold til avtale av 5. juni 2001 mellom FFUK og Gramo vil da bli ha ansvaret for å stemme over andelene vernet og ikke-vernede repertoar som inngår i beregningsformelen. Departementets høringsbrev tar ikke opp praktiske forvaltningsutfordringer avgiften vil medføre. F.eks drøftes ikke når musikkbrukerne vil slå av musikken, når de eventuelt vil hevde å ha gjort dette og hvilke effekt slike forhold vil få for vederlaget, avgiften og administrasjonskostnadene.

I Innst O nr 67 (1999–2000) understreker en enstemmig komité at "innføring av avgift på ikke-vernede lydopptak ikke må gå på bekostning av vederlaget på vernede lydopptak". Forutsetningen gjentas under stortingsbehandlingen. Uttalelsen må ses i sammenheng med at Norge etter EØS-avtalen er forpliktet til å ha aktuell vederlagsrett til utøvere og produsenter.

På kringkastingsområdet blir Gramo møtt i vederlagsforhandlinger med at avgiften må føre til et lavere vederlag. En så betydningsfull radiokanal som P4 sagt opp sin vederlagsavtale for 2003 under delvis henvisning til avgiftens økonomiske konsekvenser. Sentrale lokalradiokonsesjonærer har varslet Gramo om at avtalt og fakturert vederlag vil bli innbetalt med fradrag av fakturert fondsavgift. På det nye vederlagsområdet merker Gramo allerede negativ effekt på vederlagsretten og den praktiske gjennomføringen av denne. Avgiftens størrelse brukes i forestående nemndsaker som et argument for å få redusert vederlaget. En så sentral brukergruppe som treningssentre har nå kollektivt sagt opp vederlagsavtalen under delvis henvisning til fremtidig fondsavgift.

Gramos erfaring så langt er at avgiften på ikke-vernede lydopptak kan få negativ effekt på vederlaget. Særlig spenning knytter det seg til forestående nemndvedtak og om avgiften vil forårsake reduksjon de norske vederlagsnivåer i forhold til nivåer i land vi sammenligner oss med. Tilsvarende må vederlagsmodellene ikke kompliseres av avgiften. Før eventuelle skadevirkninger er utredet og leget er det for tidlig å utvide området for fondsavgiften.

Som fremhevet over er lovforarbeidenes mål om videreføring av aktiviteten til FFUK allerede oppnådd. Lovforarbeidenes andre målsetting er å bidra til at det fremføres mer vernet repertoar gjennom å ikke lenger la det være noen økonomisk grunn til heller å velge ikke-vernede repertoar. Uavhengig av øvrige anførsler i denne høringsuttalelse må da synspunktene til rettighetshavere til vernet repertoar tillegges avgjørende vekt i saken. Vi tillater oss med dette å be om at foreliggende endringsforslaget ikke gjennomføres på det nåværende tidspunkt. Først må vederlagsfundamentet på plass.

Med vennlig hilsen

Martin Grøndahl
administrerende direktør